

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta

Johdanto

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle terveydenhuoltolain ja asiakastietolain muuttamisesta. Myös muut kuin jakelussa mainitut tahot voivat antaa asiassa lausuntonsa.

Tausta

Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman mukaan tavoitteena on painopisteen siirto korjaavista palveluista kohti varhaisempaa tukea ja apua sekä ennaltaehkäisyä. Oikea-aikainen hoitoon ja palveluihin pääsy varmistetaan ja palveluihin syntyneitä jonoja puretaan. Sote-tietoja käytetään asiakkaiden palvelutarpeen ennakointiin ja varhaiseen puuttumiseen. Hallitusohjelman mukaan tietoa, teknologiaa ja digitaalisia palveluita hyödynnetään laaja-alaisesti palvelujen saatavuuden ja vaikuttavuuden lisäämiseksi sekä henkilöstön työkuorman helpottamiseksi. Myös tekoälyn käyttö sosiaali- ja terveydenhuollossa mahdollistetaan perusoikeudet turvaten.

Terveydenhuoltolaki velvoittaa jo tällä hetkellä hyvinvointialueita järjestämään palveluita, joiden voidaan katsoa kuuluvan esityksessä tarkoitettujen ennakoivan terveydenhuollon palvelujen kokonaisuuteen. Tällaisia ovat esimerkiksi terveydenhuoltolain tarkoittamat terveysongelmien varhainen tunnistaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaaminen, sekä terveystarkastukset ja seulonnat. Näitä laissa säädettyjä palveluja olisi mahdollista tukea ja tehostaa teknologiaa ja potilastietoja hyödyntämällä. Hyvinvointialueilla olisi mahdollista teknologian avulla potilastietoja analysoimalla tunnistaa ja havaita potilaiden terveysongelmia ja hoidossa olevia puutteita. Samoin voitaisiin tunnistaa potilaita, joiden hoito ei vastaa suosituksia tai potilaan tarvetta. Nykyinen sääntely ei kuitenkaan ole täysin selvää sen osalta, voidaanko potilastietoja käsitellä tässä tarkoitettujen palvelujen ja menetelmien yhteydessä vai ei.

Tavoitteet

Ehdotettavan sääntelyn tavoitteena on mahdollistaa potilastietojen käsittely terveydenhuoltolain tarkoittamien ennakoivan terveydenhuollon palvelujen toteuttamisessa.

Muutosehdotuksella tuetaan hyvinvointialueiden mahdollisuutta toteuttaa ennakoivan terveydenhuollon palveluja ja siten siirtää terveydenhuollon palvelujen painopistettä korjaavista palveluista kohti varhaisempia ja ennaltaehkäisevämpiä palveluja. Tavoitteena on siten tukea alueiden mahdollisuuksia siirtyä ennakoivampiin ja vaikuttavampiin palveluihin. Muutosehdotuksella myös selkiytetään potilastietojen käsittelyyn liittyvää oikeustilaa täsmentämällä nykyistä lainsäädäntöä huomioiden esimerkiksi yksityiselämän suoja ja sen toteutuminen.

Pitkäaikaisina tavoitteina muutosehdotuksilla tuetaan palvelurakenteen painopisteen siirtoa varhaisempiin ja ennaltaehkäisevämpiin palveluihin. Painopisteen siirrolla on mahdollisuus vähentää erikoissairaanhoidon kuluja, kun potilaat saavat oikea-aikaista hoitoa ja hoitoon ohjausta. Ennakoivan terveydenhuollon menetelmillä voidaan purkaa myös esimerkiksi pandemian jälkeisiä hoitojonoja ja varmistetaan haavoittuvien ryhmien mahdollisuus saada aktiivista tukea hoitoon hakeutumisessa. Samalla palveluja ja resursseja voidaan entistä paremmin kohdentaa sinne, missä niitä tarvitaan. Tarvittavat lainsäädäntömuutokset toteutetaan yksilön oikeuksia kunnioittaen ja turvaten

Vastausohjeet vastaanottajille

Kuka tahansa voi antaa lausunnon. Lausunnot pyydetään ensisijaisesti antamaan lausuntopalvelun kautta. Ministeriöiden tulee lisäksi tallentaa lausuntopalvelussa antamansa lausunto VAHVA-asianhallintajärjestelmään.

Mikäli lausuntoa ei ole mahdollista antaa lausuntopalvelussa, voi lausunnon lähettää myös osoitteeseen kirjaamo.stm@gov.fi tai postitse osoitteeseen Sosiaali- ja terveysministeriö PL 28, 00023 VALTIONEUVOSTO. Saatteeseen ja lausuntoon pyydetään merkitsemään diaarinumero VN/4655/2024 ja säädösvalmisteluhankkeen tunniste STM020:00/2024.

Huomaattehan, että kaikki lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan lausuntopalvelu.fi:ssä ja hankerekisterissä. Yksityishenkilön lausunto julkaistaan kuitenkin hankesivuilla tietosuojasyistä ainoastaan, jos henkilö tätä kirjallisesti pyytää esimerkiksi lausuntonsa yhteydessä tai sen saateviestissä.

Lisäksi kaikki lausuntopalvelussa annetut lausunnot, mukaan lukien yksityishenkilöiden lausunnot, ovat automaattisesti kaikkien nähtävissä lausuntopalvelussa. Ministeriö ei julkaise kirjaamoon toimitettuja lausuntoja lausuntopalvelussa.

Lausunnossa ei tule ilmoittaa tarpeettomia henkilötietoja. Vaikka yksityishenkilön kirjaamoon toimittamaa lausuntoa ei julkaistaisi verkossa, lausunto on ministeriöltä kaikkien saatavissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain mukaisesti.

Aikataulu

Lausuntoaika on 12.5.2025-23.6.2025

Valmistelijat

Neuvotteleva virkamies Outi Äyräs-Blumberg, STM, etunimi.sukunimi@gov.fi, puh: 02951 63260

Lakimies Eveliina Ignatius, STM, etunimi.sukunimi@gov.fi, puh: 02951 63052

Lausunnon antamiseen liittyvät tekniset kysymykset: Sini Tuovinen, assistentti, STM, etunimi.sukunimi@gov.fi

Liitteet:

[HE luonnos 12052025.pdf](#)

[RP Utkas 12052025.pdf](#)

Jakelu:

Aivoliitto ry
Duodecim Oy
Eduskunnan oikeusasiamiehen kanslia
Etelä-Karjalan hyvinvointialue
Etelä-Pohjanmaan hyvinvointialue
Etelä-Savon hyvinvointialue
Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Folkhälsan
Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiri HUS
Helsingin kaupunki
Hyvinvointiala HALI ry
Hyvinvointiala HALI ry
Hyvinvointialueyhtiö Hyvil Oy
Ihmisoikeuskeskus
Itä-Suomen aluehallintovirasto
Itä-Uudenmaan hyvinvointialue
Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry
Kainuun hyvinvointialue
Kanta-Hämeen hyvinvointialue
Kela
Keski-Pohjanmaan hyvinvointialue
Keski-Suomen hyvinvointialue
Keski-Uudenmaan hyvinvointialue
KT Kunta- ja hyvinvointialueyhtönantajat
Kymenlaakson hyvinvointialue
Lapin aluehallintovirasto
Lapin hyvinvointialue
Lapsiasiavaltuutettu
Lounais-Suomen aluehallintovirasto
Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
Mehiläinen

Oikeuskanslerinvirasto
Oikeusministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö
Pihlajalinna
Pirkanmaan hyvinvointialue
Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Karjalan hyvinvointialue
Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue
Pohjois-Savon hyvinvointialue
Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Päijät-Hämeen hyvinvointialue
Sailab – MedTech Finland Oy
Satakunnan hyvinvointialue
Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto
Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
Suomen diabetesliitto
Suomen lähi- ja perushoitajaliitto SuPer ry
Suomen sydänliitto
Suomen Syöpärekisteri
Tehy ry
Tehy ry
Teknolohiateollisuus ry
Terveysten ja hyvinvoinnin laitos
Terveys- ja sosiaalialan yrittäjät TESO ry
Terveystalo
Terveysteknologia ry
TietosuojaValtuutetun toimisto
Työ- ja elinkeinoministeriö
Työterveyslaitos
Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta
ETENE
Valtiovarainministeriö
Vanhus- ja lähimmäispalvelun liitto Valli ry
Vanhusasiavaltuutettu
Vanhustyön keskusliitto
Vantaan ja Keravan hyvinvointialue
Varsinais-Suomen hyvinvointialue
YhdenvertaisuusValtuutettu

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne koskien potilastietojen käsittelyyn liittyvää käyttöoikeussäätelyn muutosta (asiakastietolain 9 §:n muutos)

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 13 §:n täsmentämistä

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 14 §:n täsmentämistä?

Kommenttinne koskien terveydenhuoltolain 24 §:n täsmentämistä

Pidätkö kannatettavana, että käyttöoikeussäätelyä muutetaan siten, että mahdollistetaan käsittely myös tässä ehdotuksessa mainituissa tehtävissä?

- Kyllä, kommentit:
- Ei; miten tässä tarkoitetuissa tehtävissä potilastietojen käsittely tulisi toteuttaa?

Selkeyttääkö esitys mielestänne potilastietojen käsittelyä tässä ehdotuksessa tarkoitetuissa terveydenhuollon palveluissa?

- Kyllä, kommentit:
- Ei, miksi ei, sääntelyehdotuksia?

Edellyttäisikö ennakoivan terveydenhuollon palvelujen järjestäminen esityksessä tarkoitetulla tavalla automaattisesta päätöksenteosta säätämistä?

- Kyllä, kommentit:
- Ei, miksi ei:

Miten ehdotettu sääntely sopii mielestänne yhteen voimassaolevan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun asetuksen (457/2024) soveltamisen kanssa?

Tulisiko sääntelyssä olla jotain muita EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen tarkoittamia suojatoimenpiteitä rekisteröidyn oikeuksien turvaamiseksi?

- Kyllä, kommentit:
- Ei, miksi ei:

Onko potilaan oikeudet huomioitu esityksessä mielestänne tarkoituksenmukaisella tavalla?

- Kyllä, kommentit:
- Ei, miksi ei:

Tulisiko potilaan itsemääräämisoikeus turvata esimerkiksi ennakoivan terveydenhuollon palveluihin liittyvällä erillisellä kielto-oikeudella?

- Kyllä, kommentit:
- Ei, miksi ei:

Huomioiko esitys mielestänne riittävästi teknologiaa kehittävien yritysten näkökulman?

Kannustaako esitys hyvinvointialueita ottamaan käyttöön ennakoivia ja ennaltaehkäiseviä palveluja myös teknologian ja potilastietojen analyysin tukemana?

Muut kommenttinne koskien esitystä:

Hakari Kari
Sosiaali- ja terveysministeriö

Ignatius Eveliina
Sosiaali- ja terveysministeriö